

BG

BG

BG

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 24.11.2009
СОМ(2009)647 окончателен

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ НА КОМИСИЯТА

КОНСУЛТАЦИЯ ОТНОСНО БЪДЕЩАТА СТРАТЕГИЯ „ЕС 2020“

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ НА КОМИСИЯТА
КОНСУЛТАЦИЯ ОТНОСНО БЪДЕЩАТА СТРАТЕГИЯ „ЕС 2020“

(текст от значение за ЕИП)

Европа е в период на дълбоки промени

Най-тежката икономическа и финансова криза от десетилетия насам засегна сериозно Европа и доведе до рязко свиване на икономиката. Процентът на безработицата се очаква да достигне двуцифрени стойности през 2010 г. — равнище, непознато през последните десет години.

Колективните действия за спасяване на финансовата система, за стимулиране на търсенето и за повишаване на доверието чрез публични интервенции помогнаха да се избегне срив на икономиката. Кризата обаче отслаби устойчивостта ни и сега ЕС трябва да увеличи усилията си за съвместна работа, за да излезе успешно от нея и да формулира следващото поколение публични политики при обстоятелства, които вече са много различни.

Изходът от кризата трябва да ни отведе към нова устойчива социална пазарна икономика — една по-интелигентна и по-екологична икономика, в която благополучието ни ще бъде резултат от иновациите и от по-доброто използване на ресурсите и в която ключовият фактор ще бъде знанието. Тези нови движещи сили би трябвало да ни помогнат да намерим нови източници на устойчив растеж и да създадем нови работни места, за да компенсираме нарастването на безработицата, пред което нашите общества вероятно ще бъдат изправени през следващите години. Успехът ни в това начинание обаче ще е възможен само ако разработим и приложим на практика решителен отговор в рамките на политиките. В противен случай ни застрашава период на нисък растеж, който ще направи по-трудно преодоляването на основните предизвикателства, които стоят пред Европа днес.

За да се постигне този устойчив растеж, е необходимо съгласие по програма, поставяща на първо място хората и отговорността. Кризата заплашва да провали полаганите в продължение на десетилетие усилия, довели до намаляване на безработицата в ЕС от 12 до 7 %. Нужни са ни нови източници на растеж, за да заменим загубените в кризата работни места.

Този нов подход трябва да се опре на ползите от подчертаната още по-силно от кризата глобализация и взаимозависимост. ЕС трябва да работи както във вътрешен план, така и в рамките на международни форуми като Г-20, за да се възползва от новите възможности, ключови за постигането на целите ни за 2020 г.

„ЕС 2020“ има за цел да наследи действащата в момента Лисабонска стратегия, която бе стратегията за реформа на ЕС през последното десетилетие и помогна на Съюза да устои на неотдавнашната криза. „ЕС 2020“ се опира на нейните постижения като партньорството за растеж и създаване на работни места и я обновява с оглед на посрещането на новите предизвикателства. Тя се основава също на ползите, които бяха реализирани благодарение на координирания отговор на кризата посредством

Европейския план за икономическо развитие. Комисията смята, че „ЕС 2020“ следва да се съсредоточи върху ключовите области на политиката, в които сътрудничеството между ЕС и държавите-членки може да е най-успешно, и върху подобряването на резултатите чрез по-добро използване на наличните инструменти.

Целта на настоящия консултативен документ е да потърси мненията на другите институции и заинтересовани страни относно възприемането на нов подход. Комисията възнамерява да приеме официално съобщение, което да представи на пролетното заседание на Европейски съвет в началото на 2010 г. Успешното осъществяване на визията за 2020 г. зависи от установяването на партньорство за напредък, което съчетава ангажираността на държавите-членки за предприемане на действия на национално равнище и използването на общностните инструменти с цел най-пълно разгръщане на потенциала на равнище ЕС. Ето защо Комисията ще изложи в съобщението си както действията, които според нея трябва да се предприемат на национално равнище, така и подробни предложения за действия на общностно равнище.

Отчитане на ограниченията и посрещане на новите предизвикателства

За да бъде успешна, стратегията „ЕС 2020“ трябва да се основава на добър анализ на ограниченията, с които ще се сблъскат създателите на политиките през идните години, и на правилното определяне на предизвикателствата, които ще трябва да се преодолеят.

Финансовата и икономическа криза се отрази тежко на публичните финанси, предприятията, заетостта и домакинствата. На всички равнища създателите на публичните политики ще трябва да намерят начини за активизиране на икономическата дейност при ограничени бюджетни възможности. След възстановяване на контрола върху публичния дефицит, публичните разходи трябва да се реорганизируют така, че да ни позволят да осъществим визията си за 2020 г. Оряването на разходите в области, ориентирани към бъдещето, каквито са образованието и изследванията, ще затрудни постигането на тази цел.

При разработването на нова визия и посока за политиките на ЕС трябва да приемем, че спестяването на енергия, на природни ресурси и на суровини посредством по-ефикасното им използване и увеличаване на производителността ще бъде ключовият фактор за бъдещата конкурентоспособност на нашата промишленост и нашите икономики.

Трябва също да отчетем предизвикателството, свързано с демографията на Европа — дори преди кризата очакванията бяха, че до 2020 г. промяната в нашата демография, характеризираща се с намаляване на дела на младите хора в общото население, ще доведе до значително понижаване на потенциалния растеж. Кризата изостри дългосрочните социални предизвикателства пред днешна Европа, като например интеграцията на все по-големия брой имигранти, социалното изключване и детската бедност, както и солидарността между поколенията в условията на застаряване на обществото. За да се посрещнат тези предизвикателства, трябва да се повиши бързо нивото на заетост и при мъжете, и при жените и да се осъвременят системите за социална закрила, така че те да са в състояние да отговорят на бъдещите нужди на нашето общество при поносими разходи за това.

Това предполага, че новите политики трябва осезаемо да допринесат за социалното сближаване, за справяне с безработицата и за насърчаване на социалното приобщаване, като в същото време се гарантира доброто функциониране на пазарите на труда. За тази цел е необходимо да се преосмислят образователните системи и трудовите пазари, да се повиши мобилността и да се активизира динамизмът на Европа в името на разгръщането на нашия иновационен и творчески потенциал.

Предизвикателството, свързано с изграждането на по-интелигентна и по-екологична икономика, налага подобряване на координацията на политиките с цел увеличаване на конкурентоспособността на икономиката. Ако искаме да осъществим тематичните си приоритети за 2020 г., социалните и икономическите цели и целите по отношение на околната среда, които сме си поставили, трябва да се преследват успоредно. С настоящия документ Комисията се стреми да събере мнения за това как ЕС може да определи приоритетите си в десетгодишна перспектива, така че ЕС и държавите-членки да могат да работят заедно за излизане от настоящата криза и за мобилизиране на нови източници на растеж, гарантирайки сближаването в социален и териториален план, в съответствие с основните принципи в новия Договор от Лисабон.

Ключови приоритети за „ЕС 2020“

За да изгради устойчива социална пазарна икономика, която е по-интелигентна и по-екологична, Европа трябва да популяризира ключовите приоритети, по които е постигнато съгласие, и да работи за осъществяването им в продължение на няколко години. Нито една държава-членка не може да посрещне успешно тези предизвикателства самостоятелно. Също така политиката на ЕС не е просто сбор от 27 национални политики. Като действаме заедно за реализирането на обща визия, ние можем да постигнем едно цяло, което е по-голямо от сумата на своите части. Това е програма за всички държави-членки, големи и малки, стари и нови, високоразвити и все още развиващи се: разширеният ЕС включва различни нива на развитие и следователно различни нужди. Визията „ЕС 2020“ обаче се отнася за всички тях и може да се адаптира към различни изходни позиции и различни национални особености, така че да работи за постигането на растеж от всички.

Съществуват огромни възможности за хората и предприятията, които са в състояние да се възползват от тях. Целта на Комисията е Европа да играе водеща роля, да се конкурира и да просперира като свързана, по-екологична и по-интегрираща икономика на знанието, която отбелязва бърз и устойчив растеж и създава високи нива на заетост и на социален напредък. За постигането на тази цел Европа се нуждае от по-солидна и конкурентоспособна индустриална основа, от съвременен сектор на услугите и от процъфтяващо селско стопанство, селска икономика и морски сектор. Започвайки първа изграждането на това общество на бъдещето, Европа може да извлече важни ползи, като разработи конкурентоспособни и иновационни продукти, развие инфраструктурите на бъдещето, навлезе на нови пазари и създаде нови, висококачествени работни места.

Но ползите от това са много по-големи. Една отворена към света Европа ще продължи да е модел за подражание от останалите, като разпространява ценностите си и насърчава по-високите стандарти в сферата на труда, околната среда и безопасността по целия свят. По този начин ЕС може да играе ролята на световен лидер, демонстрирайки, че като установи адекватна политическа рамка и използва в пълна степен новите действащи лица и структури, създадени с Договора от Лисабон, е

възможно да се съчетаят откритостта, необходима за осигуряване на непрекъснат икономически динамизъм, и зачитането на загрижеността на гражданите ни по отношение на социалната сфера и околната среда.

Комисията смята, че ключовите движещи фактори за „ЕС 2020“ следва да са тематични и да се съсредоточат върху следните приоритети:

- (1) **Създаване на стойност чрез основаване на растежа върху знанието.** В свят, в който и продуктите, и процесите зависят от иновациите, възможностите и социалното сближаване ще се подобрят, като се използва потенциалът на образованието, изследванията и цифровата икономика;
- (2) **Повече възможности за хората в отворени за всички общества.** Придобиването на нови умения, насърчаването на творчеството и иновациите, развитието на предприемаческия дух и гладкият преход от едно работно място към друго ще имат ключово значение в един свят, който ще предлага повече работни места в замяна на по-голяма адаптивност;
- (3) **Изграждане на конкурентоспособна, свързана и по-екологична икономика.** ЕС следва да се конкурира по-успешно и да увеличи продуктивността си чрез по-ниско и по-ефективно потребление на невъзобновяема енергия и ресурси в свят, в който енергията и ресурсите имат висока цена и конкуренцията за тях е по-голяма. Това ще стимулира растежа и ще ни помогне да постигнем целите си, свързани с околната среда, а ползите ще се усетят във всички сектори на икономиката — от традиционното производство до новосъздадените високотехнологични предприятия. Подобряването и свързването на инфраструктурите, намаляването на административната тежест и ускоряването на навлизането на иновациите на пазара също ще допринесат за осъществяване на тази цел.

Създаването на политиките на ЕС във вътрешен и външен план ще се ръководи от посочените приоритети. Насърчаването на международното сътрудничество и многостранното управление, включително на ефикасните, честни и основани на правила системи за международна търговия и финансови системи, ще е неразделна част от „ЕС 2020“. Комисията желае да получи мнения относно следните приоритети, които според нея са ключовите движещи фактори на „ЕС 2020“.

1. Създаване на стойност чрез основаване на растежа върху знанието

Знанието е двигателят на устойчивия растеж. **Образованието и изследователската дейност, иновациите и творчеството** са определящи в един бързо променящ се свят.

Укрепването на **образованието** е един от най-ефективните начини за борба с неравенството и бедността. Спешно трябва да се потърси решение на проблема, свързан с големия брой хора със слаби основни умения (четене, математика и науки), за да се повиши възможността на младите хора за намиране на работа и за да могат те да се включат в трудовия живот след завършване на училище. Предотвратяването на ранното напускане на училище намалява случаите на изключване от пазара на труда по-късно и риска от бъдещо социално изключване. За да се гарантира, че всеки отделен човек има достъп до знанието, е необходимо да се обърне по-голямо внимание на групите в уязвимо положение, на равенството на половете и на социалното сближаване.

Европа разполага с едни от най-добрите университети в света. При все това ние трябва да си поставим амбицията да увеличим многократно броя им и да ги превърнем в истински двигател за развитие на знанието и за генериране на растеж. За това ще са нужни не само инвестиции, но и реформи, а където е необходимо, и консолидиране, потясно сътрудничество, в това число и с бизнеса, и по-голяма готовност за промяна. За да подпомогнат този процес на промяна, европейските университети трябва се сравнят с най-добрите световни университети. Подобряването на качеството на университетите в Европа и на извършваната от тях изследователска работа следва да бъде съпътствано от увеличаване на мобилността на студентите с цел усвояване на нови знания и езици, придобиване на опит благодарение на живота и ученето в чужбина и изграждане на мрежи. Трябва да се обмисли нова фаза в съществуващите програми „Еразмус“, „Леонардо“ и „Еразмус Мундус“, допълвана от национални инициативи, така че на всички млади хора в Европа да се даде възможността да получат част от образованието си в други държави-членки.

Неотменна част от визията „ЕС 2020“ е изграждането на ефективно и добре обезпечено Европейско **изследователско** пространство. ЕС трябва да увеличи усилията си в областта на изследванията чрез обединяване на ресурсите, съвместно разработване на основни изследователски инфраструктури в целия ЕС и повишаване на качеството на изследователската дейност до водещи стандарти в световен мащаб. ЕС трябва също така да увеличи максимално и да ускори практическите ползи от изследванията за стопанската дейност и МСП в Европа, включително чрез големи публично-частни партньорства. Привлекателността и успехът на Европа като място за изследователска дейност зависят и от създаването на вътрешен пазар и атрактивни перспективи за кариера за изследователите. Пътят напред е да се установи партньорство между ЕС и държавите-членки в областта на изследванията, с което да се постигне максимален синергичен ефект с останалите области на политиките, особено иновациите и образованието. ЕС трябва да осигури по-привлекателни рамкови условия за **иновации и творчество**, включително и като създаде стимули за растежа на предприятията, чиято дейност е основана на знанието. Достъпът до кредитиране е особен проблем не само в периода след кризата, но и защото някои нови източници на растеж като творческия сектор се нуждаят от нови видове финансиране, адаптирани към техния бизнес модел. Иновационните предприятия следва да имат достъп до обединени публични и частни източници на капитал за растеж, например рисков капитал. Тези мерки трябва да се съчетаят с административно опростяване и техническа подкрепа, с цел да се насърчат създаването и растежът на малките иновационни предприятия.

Ако искаме да развием потенциала за творчество, знание и изследователска дейност в Европа, трябва да изградим добре функционираща система за права на интелектуална собственост, която позволява ефикасна и рентабилна защита, създава условия за стартиране на иновационни предприятия, осигурява на авторите прозрачно управление на правата им и помага на университетите и изследователските институции да набират капитал чрез продажбата на своите идеи и изобретения.

Опирайки се на постиженията си в областта на технологиите и знанието, Европа следва да използва пълноценно потенциала на **цифровата икономика**. Цифровата икономика предлага големи възможности за МСП, работещи самостоятелно или като доставчици за големи предприятия, както в производствения сектор, така и в този на услугите. Новосъздадените иновационни предприятия генерират нови работни места, които често са с висока стойност, в целия ЕС. Те могат да играят значима роля в регионалното развитие. Ето защо една амбициозна европейска програма за цифрово развитие, чрез

която се предприемат конкретни мерки за завършване на единния онлайн пазар, ще бъде ключов елемент на устойчивото икономическо възстановяване и социалното развитие в Европа. Свързаното с това подобряване на производителността ще стимулира иновациите и творчеството, ще улесни и повиши ефективното предоставяне на държавни услуги и ще увеличи възможностите за участие и демократично изразяване. Достъпът до интернет се превръща в необходимост за пълноценното участие на гражданите във всекидневния живот. Европа се нуждае от ефективни политики за електронно приобщаване и умения и трябва да насърчи активното участие и изразяване в мрежата.

Целта за 2020 г. е да се изгради истинско Европейско пространство на знанието, основано на инфраструктура на знанието от световно равнище, в което пространство всички участници (студенти, преподаватели, изследователи, образователни и изследователски институции и предприятия) се ползват от свободното движение на хора, знания и технологии (т.нар. пета свобода).

2. Повече възможности за хората в отворени за всички общества

Много от загубените работни места няма да бъдат заместени от нови в посткризисната икономика. Превръщането на ЕС в една по-интелигентна, по-екологична и по-конкурентоспособна икономика ще даде тласък на създаването на нови работни места и отговор на високите равнища на безработицата. Докато се осъществява този преход обаче от основна важност е да бъдат положени крупни усилия, за да няма изпаднали от системата лица и лица в изолация, и за да се осигури социалното сближаване. В момента на практика възникват нови модели, при които в рамките на трудовия път на един човек вместо традиционната последователност (образование, работа, пенсиониране) има по няколко влизания и излизания на пазара на труда, които разкриват и повече възможности. Поради това е необходимо да се създаде рамка, която да организира тези преходи и да оказва подкрепа за тяхното осъществяване, като евентуално доразвива някои от мерките, приети по време на кризата (напр. работа на съкратено работно време, съчетана с обучение).

Ще бъдат създадени нови работни места, за които са необходими нови умения. Преминаването от една работа на друга и от период на обучение към работа ще трябва да се управлява. Именно тук трябва да се разгърне докрай подходът на **гъвкавата сигурност**. Предизвикателството се състои в това да се намери най-подходящият начин да се повиши от една страна гъвкавостта на пазарите на труда — както като организация на труда, така и като трудовоправни отношения, и сигурността, която дава ученето през целия живот и добрата социална закрила, от друга. Ученето през целия живот трябва да бъде много по-достъпно, а университетите следва да бъдат много по-отворени за нетипичните учащи се.

Уменията са ключовият елемент в икономическия и производствения ръст на Европа и в създаването на работни места. Ученето през целия живот е ключовият елемент за осигуряването на добър преход между работни места и видове заетост и избягване на трайната безработица, която води до загуба на човешки капитал. Цифровата икономика предлага освен това нови възможности за дистанционно обучение като част от подхода за обучение през целия живот и форми на комуникация, които променят трудовото ежедневие, скъсяват разстоянията и превръщат работата от разстояние в реална възможност за все повече работни места.

Обезпечаването на работниците с уменията, необходими им, за да могат да допринасят към икономиката на знанието, е необходимо, но не и достатъчно условие. Нужно е между търсенето и предлагането да има по-голямо съответствие. Трудовата мобилност трябва да се утвърждава, за да може да се гарантира, че хората могат да се възползват от новите възможности, като се преместят там, където техните умения са най-търсени. Следва да гледаме напред и да постигаме по-добро съответствие между уменията и потребностите на бъдещето, особено при нови видове работни места, като „екологичните“ работни места и местата в други области, бележещи растеж, например здравния сектор. На последно място, въпреки че дава значителен принос за растежа, потенциалът на миграцията все още не се отчита изцяло при разработването на политики на национално равнище и на равнище ЕС. Заетостта сред имигрантите може да бъде повишена, особено за определени категории, като имигрантите с ниско образователно равнище, жените и наскоро пристигналите.

Наличието на работа вероятно е най-добрата защита срещу **бедността и изключването**. Но сама по себе си работата не гарантира намаляване на бедността или постигане на социално приобщаване. За да се осигури адекватно равнище на подкрепа на доходите и обхващане на лицата, временно останали без работа, ще бъдат необходими съвременни пенсионни системи и системи за социална сигурност. Справянето с неефективната сегментация на пазара на труда също е начин за подобряване на социалната справедливост.

За да се създадат повече работни места, в Европа трябва да се наложи една по-силно изразена предприемаческа култура с по-положително отношение към поемането на рискове и наличие на способност за създаване на иновации. **Самостоятелната заетост** следва да се превърне в реална възможност за онези, които наскоро са останали без работа. Това обаче означава да се премахнат потенциалните негативи, свързвани с нея, като неравнопоставеното третиране на самостоятелно заетите лица в рамките на повечето системи за социална сигурност, както и потенциалните негативи от евентуално преместване в друга държава-членка, поради липсата на преносимост на социалните и пенсионни права.

Целта за 2020 г. е повече работни места, по-голяма заетост на населението в трудоспособна възраст, по-добри работни места с по-високо качество и по-голяма производителност, както и справедливост, сигурност и наличие на възможности, благодарение на истински шансове за всеки човек да излезе на пазара на труда, да създава нови фирми и да управлява преходите си на пазара на труда посредством съвременни социални системи и системи за социално подпомагане с устойчиви финанси.

3. Изграждане на конкурентоспособна, свързана и по-екологична икономика

Европа трябва да продължи да бъде конкурентоспособна в света на бъдещето, в който цените на енергията ще бъдат сравнително високи, ще се налагат ограничения на емисиите от въглероден диоксид и конкуренцията за ресурси ще бъде по-голяма. По-ефективното използване на ресурсите, в т.ч. енергията, и прилагането на нови, по-екологични технологии ще стимулира растежа, ще създаде нови работни места и нови услуги и ще помогне на ЕС да поддържа стабилна производствена основа и динамичен сектор на услугите, като и да постигне целите си в опазването на околната среда и климата. Едно от предварителните условия за постигане на успех е осигуряването на добре работещи пазари на продукти, услуги и труд. Постигането на по-екологична

икономика не означава само създаване на нови производства. Също толкова важно е да се ускори модернизацията на съществуващите промишлени сектори в Европа, много от които ще започнат да се реструктурират непосредствено след кризата. Постигането на тези цели е от основно значение, за да може ЕС да се конкурира в един глобален свят, в който всички страни ще търсят решения на едни и същи предизвикателства.

Това означава по-ефективно използване на материалните фактори на икономиката и постигане на по-голяма **производителност** чрез ограничаване изчерпването на ресурсите. Това означава преориентиране на нашата икономика чрез целево регулиране (напр. насърчаване на енергоефективните продукти и системи), чрез търговия с емисии, данъчна реформа, чрез безвъзмездни средства, субсидии и заеми, чрез политики за публичните инвестиции и обществените поръчки, чрез ориентиране на бюджетите за научни изследвания и иновации към тази цел.

Подобряването и свързването на инфраструктурите, както и гарантирането на действаща конкуренция между мрежовите отрасли в единния пазар са от основно значение за повишаване на конкурентоспособността и същевременно за осигуряването на реални предимства за потребителите. От жизненоважно значение е Европа да инвестира в устойчиви високоскоростни мрежи. Европа се нуждае възможно най-скоро от 100 % покритие при ширококоловите услуги, като въвеждането на високоскоростния интернет трябва да стане чрез крупна програма за инвестиции в мрежи от оптични влакна и безжичен ширококолов интернет.

Изграждането на покритие с високоскоростен интернет както и разработването на интелигентна **транспортна и енергийна инфраструктура** от по-високо ниво допринасят за постигането на редица цели, сред които декарбонизация, безопасност на транспорта, енергийна сигурност и конкурентоспособност на нашата мрежова икономика.

За постигането на подобна комплексна преориентация ще бъде нужно преосмисляне на транспортната политика. Основните елементи ще бъдат по-доброто интегриране на транспортните мрежи, разработването на алтернативи на шосейния транспорт, насърчаването на чистите технологии и повишаването равнището на инфраструктурата. Големите европейски проекти като Галилео, ГМОСС, и интелигентното управление на шосейния, железопътния (ERTMS) и въздушния (SESAR) транспорт ще изиграят ключова роля за интеграцията на транспортните мрежи.

До 2030 г. ЕС ще трябва да замени половината от съществуващите в момента електроцентрали. Ако сега вземем правилните решения за стратегически инвестиции, до началото на 20-те години на XXI в. две трети от производството ни на електрическа енергия може да бъде и с ниски емисии на въглероден двуокис, и с по-голяма сигурност. В този контекст разработването на европейска супермрежа ще позволи да се постигне значително увеличение в дела на електричеството от възобновяеми източници и децентрализирано производство. Повишаването на енергийната ефективност също ще бъде от жизненоважно значение, тъй като това е най-евтиният начин за намаляване на емисиите и същевременно подобряване на енергийната независимост на Европа.

Тъй като **индустриалната политика** има важен принос за растежа и разкриването на работни места, както и за създаването на иновации, към нея трябва да се приложи нов подход в подкрепа на индустрията, като се постави акцент върху устойчивостта, иновациите и уменията на хората, необходими за запазване на конкурентоспособността

на индустрията на ЕС на световните пазари. Стабилните и предвидими рамкови условия би трябвало да помогнат на индустрията да се справи с предизвикателствата на конкуренцията в бъдеще. Непосредствено след кризата предприятията в няколко сектора ще трябва да се заемат със структурния свръхкапацитет, а ЕС ще трябва да улесни социално приемливото реструктуриране при запазване на равните условия за всички участници. За това е необходима интегрирана индустриална политика, която утвърждава конкурентните пазарни механизми и разработва нови източници на устойчив растеж с акцент върху капацитета за иновации, еко-икономиите, новите технологии с потенциал за широко приложение и уменията. Тази трансформация ще даде възможност и за подобряване на регулаторната среда, за постигане на по-голямо териториално сближаване, за утвърждаване на по-добри условия за предприемачеството, за насърчаване развитието на МСП и за подпомагане на техния потенциал за растеж и интернационализация.

В този период на индустриално реструктуриране политиката на държавните помощи ще има ключова роля в подкрепата на прехода към по-интелигентна и по-екологична икономика. В последните години правилата за държавните помощи бяха основно реформирани. Европейските дружества увеличиха производителността си и постигнаха икономии от мащаба благодарение на това, че се възползваха от възможностите на единния пазар; сега същата корекция е необходима в някои сектори и Комисията ще следи за това единният пазар да продължи да бъде основата на растежа в ЕС и да се вземат мерки срещу опасността от национално „барикадиране“.

Целта за 2020 г. е да бъдат постигнати нашите договорени целите в борбата с изменението на климата, енергетиката, укрепването на индустриалната база, пълното отключване на потенциала на МСП и да бъдат удовлетворени потребностите на бъдещето чрез увеличаване на производителността и намаляване на прекомерната експлоатация на ресурсите.

Практическа реализация: успешен изход от кризата като начало

Първата задача на ЕС несъмнено е да излезе успешно от кризата, като насърчи общи стратегии за изход от нея, разработени така, че да осигурят балансиран и устойчив растеж и надеждна фискална политика. Рецесията и напрежението във финансовата сфера се отразиха по-силно на онези държави, които към началото на кризата вече бяха засегнати от големи дисбаланси или слабости в политиките. Тъй като положението е различно на различните места, е необходим диференциран подход, който пък от своя страна поставя въпроса за координацията. Верижната реакция, която различните отговори предизвикват в различните страни и сфери на политика, налага осигуряване на добра координация в ЕС. Необходимо е по-специално да се запазят равните условия във финансовия и бизнес сектора и в координираната стратегия на ЕС за излизане от кризата да се отчете макроикономическата верижна реакция.

Вследствие на кризата финансовите ресурси се оказаха под силен натиск. Паради това неразрешените проблеми във финансовата система трябва да бъдат преодолени бързо, за да може тя да окаже подкрепа на процеса на възстановяване. Достъпът до кредитиране и ефективният надзор на пазара ще бъдат от основно значение за възстановяването, а преходът към икономиката на ценността ще зависи от това доколко на разположение са капиталите, с които да се финансират иновациите. Новите приоритети трябва да намерят отражението си в бюджетните политики.

Основното предизвикателство е как да се балансира между продължаващата в краткосрочен план необходимост от фискална подкрепа за търсенето и необходимостта за връщане към устойчиви публични финанси и макроикономическа стабилност. Съществува рискът възстановяването да бъде бавно и да не създаде достатъчно ръст в заетостта, който да сваля високите равнища на безработицата.

Практическа реализация: използване на съществуващите инструменти в един нов подход

Комисията счита, че за успешно излизане от кризата и постигане на целите „ЕС 2020“ е необходима стратегия за конвергенция и интеграция, в която по-експлицитно се признава високата степен на взаимозависимост в ЕС:

- взаимозависимост между държавите-членки, изразена като (положителна и отрицателна) верижна реакция от действията на национално ниво, особено в еврозоната;
- взаимозависимост между различните равнища на управление (ЕС, държави-членки, региони, социални партньори, многопластово управление);
- взаимозависимост между различните политики и между политиките и инструментите, както и значението на обединяването на политиките за постигането на крайните цели;
- взаимозависимост на глобално равнище — нито една от държавите-членки на ЕС не е достатъчно голяма, за да върви в крак с нововъзникващите икономики или да осъществи сама тази трансформация;

Предизвикателството ЕС да се превърне в устойчива социална пазарна икономика, т.е. по-приобщаваща, по-интелигентна, по-екологична икономика, изисква по-голяма координация на политиките, по-силни синергии, постигнати чрез добре действаща субсидиарност и по-силно партньорство между ЕС и държавите-членки при разработването и осъществяването на публичните политики. Обединяването на различни инструменти на политиките е необходимост, за да се постигне връзка между институционалните реформи, по-доброто регулиране, новите инициативи и публичните инвестиции.

➤ **Пълноценно използване на единния пазар**

Рамката на **единния пазар** ни дава размера и мащаба, необходими, за да бъдат постигнати тези цели. Тя е основният инструмент, който гарантира, че гражданите извличат истински ползи от по-голямата конкуренция, и че фирмите работят при равнопоставени условия, стига, разбира се, правилата на единния пазар да се прилагат правилно, в т.ч. и в секторните политики. ЕС обаче все още не успява да извлече всички предимства от своя единен пазар, замислен преди повече от двадесет години — продължават да съществуват пречки пред трансграничната дейност, което от своя страна ограничава избора на потребителите, ценовата конкуренция и потенциалната производителност. За да може единният пазар да служи на целите на „ЕС 2020“, на ЕС са нужни добре работещи пазари, на които конкуренцията и потребителският достъп са стимул за растеж и иновации. Създаването на възможности за хората означава също така пазарите да работят за хората. На гражданите трябва да се предоставят

възможности пълноценно да участват в единния пазар. За това е необходимо те да имат повече възможности и по-голяма увереност да купуват стоки и услуги зад граница, особено по интернет.

Единният пазар еволюира значително от времето, когато беше създаден. Той беше замислен преди появата на интернет и преди ИКТ да се наложи като един от основните фактори на растежа, както и преди услугите да съставляват толкова голяма част от европейската икономика. Създаването на нови услуги (напр. онлайн услуги като електронно здравеопазване) разкрива огромен потенциал. Комисията счита, че за да бъдат постигнати приоритетите на „ЕС 2020“, е абсолютно необходимо да бъде преодоляна фрагментираността, която в момента блокира потока онлайн съдържание и достъпа на потребители и фирми, и единният пазар да бъде „актуализиран“, за да отговори на потребностите на утрешната икономика.

➤ **Позициониране на „ЕС 2020“ в глобалния контекст**

Този нова програма е поставена в контекста на глобализацията, която ще продължи да е сред основните движещи фактори за европейския динамизъм през следващите десет години. Не само ЕС осъзнава възможностите за повече конкурентоспособност и просперитет, които дава една интелигентна и екологична икономика; други държави определят за себе си подобни приоритети и правят крупни инвестиции в екологични технологии, ИКТ и интелигентни мрежи. За да остане на лидерски позиции, ЕС трябва бързо да се възползва от възможностите, да предвижда бъдещите тенденции и да се адаптира към тях. Кризата подчерта в каква степен са взаимозависими европейските икономики и световната икономика. За да постигнем целите си за 2020 г., трябва да действваме решително в рамките на G-20 и международните форуми, за да утвърдим принципите в основата на устойчивата социална пазарна икономика в глобалния контекст.

Международната търговия е една от движещите сили за растежа, заетостта и инвестициите в ЕС. Трябва да действваме в рамките както на СТО, така и на двустранното сътрудничество, за да гарантираме намаляването на бариерите пред международните търговски и инвестиционни потоци и за да насърчим отворената и основана на правила световна търговия. Трябва също да задълбочим своите икономически и политически отношения с ключовите стратегически партньори, като поставим специален акцент върху достъпа до пазара, до енергията и до суровините, и да реализираме напредък по постигането на целите, свързани с околната среда и социалната сфера.

➤ **Подкрепа на растежа чрез пълноценно използване на Пакта за стабилност и растеж**

Пактът за стабилност и растеж, заедно с други многостранни инструменти за надзор, ще изиграе важна роля в насочването на бюджетните политики към постигане на фискална консолидация и същевременно предоставяне на бюджетните средства за постигане на устойчив растеж и устойчива заетост. При консолидирането на публичните финанси държавите-членки ще трябва да пренасочат обществени средства към тематичните цели на „ЕС 2020“, за да могат да бъдат направени необходимите инвестиции в бъдещето на Европа. В момент на чувствителни фискални ограничения е още по-важно недостигащите ресурси да се инвестират в устойчив растеж. Инвестициите и структурните реформи, преследващи постигането на по-интелигентна, по-свързана и

по-екологична икономика, ще донесат повече приходи и ще улеснят консолидирането на публичните финанси.

Същевременно една крупна трансформация не може да бъде осъществена без инвестиции в хората и производствения капацитет. За да се разгърне потенциалът на икономиката, структурните реформи трябва да бъдат осъществени докрай, за да бъдат създадени нови източници на заетост. За една засилена **програма за структурни реформи**, в основата на която стоят мерки, които увеличават потенциалния растеж и засилват производителността, също би било полезно наличието на координация на равнище ЕС — и при разработването, и при изпълнението ѝ, и не само, за да се използва пълноценно действието на единния пазар.

Дори във време на необходима фискална консолидация Пактът за стабилност и растеж оставя възможности за инвестиции в бъдещето. Това означава отдаване на приоритет на инвестициите в научна и развойна дейност и нови технологии, в иновации, висококачествено образование и усъвършенстване на уменията и в „интелигентни“ мрежи; това означава съчетаване на инвестициите с модернизиране на съществуващите структури, в т.ч. повишаване ефективността на публичната администрация чрез регулаторна реформа.

➤ Отразяване на политическите приоритети в публичните бюджети

След като бъдат съгласувани, новите приоритети трябва да намерят отражението си в бюджетните политики. Комисията възнамерява да ги разгледа в прегледа на бюджета, който ще оповести догодина, и в предложенията си за следващата многогодишна финансова рамка. Подобно на нея държавите-членки следва също да направят преглед на разходната част на публичните си финанси, за да повишат качеството и ефективността си и въпреки значителните фискални ограничения да намерят начин да инвестират в устойчивия растеж. Същевременно новите модели на финансиране (като ПЧП с участието на финансиране от ЕС или ЕИБ) също трябва да бъдат разгледани като възможност за обединяване на ресурсите на публичния и частния сектор за постигане на максимален ефект.

➤ Ясно управление, благодарение на което новата стратегия да постигне резултати

Изпълнението на стратегията ще следва партньорски подход, с който да бъдат постигнати малко на брой, но ключови цели. Целите и конкретните действия на тази стратегия могат да бъдат реализирани само в партньорство, тъй като от основно значение е действията да бъдат на равнище ЕС, на национално и регионално равнище и между тези равнища да има взаимодействие, благодарение на което стратегията да достигне пълния си потенциал. От страна на Съвета контактна точка за бъдещата стратегия следва да бъде Европейският съвет, тъй като той е органът, който осигурява обединяването на политиките и управлява взаимозависимостта между държавите-членки и ЕС. Позовавайки се на новите разпоредби на Договора от Лисабон, той следва да направлява изпълнението на стратегията, да взема ключовите решения и да определя целите. Различните формирания на Съвета, като ECOFIN, както и съответните тематични съвети впоследствие биха изпълнявали интегрирано тези решения, като всеки работи в своята сфера на компетентност за изпълнението на по-дългосрочните цели на визията за „ЕС 2020“.

Комисията би желала да стане свидетел на една значително по-голяма роля на Европейския парламент в новата структура на управление. Отвъд традиционната си роля в насоките по заетостта и в интегрираните насоки Парламентът би могъл да бъде насърчен да представя становища по стратегията „ЕС 2020“ преди пролетния Европейски съвет.

Визията „ЕС 2020“ ще има нужда от активната подкрепа на заинтересовани страни като социалните партньори и гражданското общество. Подемането ѝ във всички региони на ЕС също ще бъде от основно значение за успеха ѝ, като Комисията би желала да стане свидетел на особен интерес към новата стратегия, още при разработването ѝ, от страна на националните парламенти.

Пролетният Европейски съвет през 2010 г. следва да даде ход на изпълнението на стратегията през следващите 5 години въз основа на предложение от Комисията, което ще бъде внесено в началото на 2010 г. Европейския съвет следва да определи неговия брой основни цели и да определи съответстващите им действия в политиките, които да бъдат осъществени в партньорство на равнище ЕС и държавите-членки. По този начин заключенията на Европейския съвет и съответните разяснителни бележки за политиките на ЕС и на държавите-членки ще бъдат крайъгълен камък на интегрираните насоки, предвидени от Договора.

За всяка от тези цели държавите-членки ще бъдат приканени да определят национални 5-годишни цели, отговарящи на различното положение, в което се намират и на различните им изходни позиции. Комисията и Европейският съвет ще следят ежегодно напредъка в държавите-членки и на равнище ЕС.

Бележки

Комисията очаква бележки и предложения по идеите, изложени в настоящия документ. Същите следва да бъдат изпращани на адрес EU2020@ec.europa.eu до 15 януари 2010 г.

Получените отзиви ще бъдат публикувани в интернет освен в случаите, когато авторът не е съгласен с публикуването на лични данни с мотива, че то би навредило на законните му интереси. В такъв случай предоставените бележки могат да бъдат публикувани в анонимен вид. Професионалните сдружения, които дават мнението си по настоящата консултация, се призовават да се запишат в Регистъра на Комисията на представителите на интереси (<http://ec.europa.eu/transparency/regrin/>), в случай че още не са регистрирани. Регистърът е създаден в рамките на Европейската инициатива за прозрачност с оглед на това Комисията и обществеността да разполагат с информация относно целите, финансирането и структурата на представителите на интереси.